

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดบริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 274 คน และ ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 822 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด บริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) มีลำดับขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนทั้งหมดในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง จำนวน 873 โรงเรียน นำมาคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 274 โรงเรียน โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามานะ (TARO YAMANE, อ้างในประคอง กรรณสูตร, 2538)
2. สุ่มจำนวนโรงเรียนจากอำเภอ / กิ่งอำเภอ ตามสัดส่วนของโรงเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมด กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในทุก ๆ จังหวัด
3. รวบรวมรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาบริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก แยกเป็นรายอำเภอในแต่ละจังหวัด แล้วสุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลาก ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างในขั้นที่สองในแต่ละ
4. ในแต่ละโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยในการสุ่มตัวอย่างครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต นั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กล่าวคือ สุ่มตัวอย่างครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในชั้น ป. 2 , ป. 4 , ป. 6 ชั้นละ 1 คน ในกรณีที่โรงเรียนมีจำนวนห้องมากกว่า 1 ห้องเรียน ผู้วิจัยจะเลือกห้อง ป. 2/1 , 4/1 , 6/1

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน มีจำนวน 274 คน ครูสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 822 คน รวมทั้งสิ้น 1,096 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) และแบบปลายเปิด (open-end) จำนวน 2 ฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และปลายเปิด (open-ended)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และแบบปลายเปิด (open-ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และแบบปลายเปิด (open-ended)

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และแบบปลายเปิด (open-ended)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และแบบปลายเปิด (open-ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ในด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) และแบบปลายเปิด (open-ended)

แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ จะมีโครงสร้างเหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันตามประเด็นรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เพื่อให้ได้ขอบเขตของการวิจัยที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้น ป.1-6 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา แนวทางการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน, เอกสารเสริมความรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้น ป.1-6 บทความแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ ตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยครอบคลุมกรอบความคิดและขอบข่ายของการวิจัย
4. นำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น คือ แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำเครื่องมือวิจัยทั้งหมดเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงในเนื้อหาและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำเครื่องมือการวิจัยที่แก้ไขเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือ
7. จัดทำเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดระยอง เพื่อขอให้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาออกหนังสือส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ เพื่อขอให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ตอบข้อมูลในแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือมอบให้สำนักงานการประถมศึกษาทุกอำเภอในโรงเรียนประถมศึกษา บริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
3. ผู้วิจัยเดินทางไปรับเครื่องมือการวิจัยคืน จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกแห่งด้วยตนเอง

จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 1,096 ฉบับ ได้รับกลับคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 953 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.95 จำแนกเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารส่งไป 274 ฉบับ ได้รับคืนและสมบูรณ์ 232 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.67 และสำหรับครูผู้สอนส่งไป 822 คน ได้รับคืนและสมบูรณ์ 721 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.71 ดังรายละเอียดที่เสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	ร้อยละ
แบบสอบถามผู้บริหาร	274	232	84.67
แบบสอบถามครูผู้สอน	822	721	87.71
รวม	1,096	953	86.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวม ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในสวนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในสวนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าสถิติ คือ ร้อยละ (Percentage)

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$